

NGDKs etiske retningslinjer for avl og oppdrett

For å få valpeformidling gjennom NGDK må paringen tilfredsstillende de etterfølgende retningslinjene og det skal ha vært foretatt minimum tre helsetester til sammen av avlsdyrene. Det er muligheter for å søke dispensasjon fra punktene i retningslinjene.

Den generelle opinionen i samfunnet om dyrevelferd krever stadig mer av oppdretterne og vi håper at våre oppdrettere tar flest mulig av de relevante helsetestene for å forsikre seg om at avlen foregår med et best mulig utgangspunkt for god helse på valpene. Samtidig ønsker ikke klubben å ha for mange krav i sine retningslinjer for på den måten å legge for store hindre i veien som vil kunne virke begrensende på den genetiske variasjonenⁱ.

Reglene er gjeldende fra 1. april 2019.

Siste oppdatering gjeldene fra 1. juni 2021.

Disse retningslinjene angir hva klubben anser som grunnleggende for oppdrett av grand danois og er NGDKs avlspolitikk. Klubben formidler kun valper ut fra kombinasjoner som oppfyller disse retningslinjene eller har søkt om og fått dispensasjon.

NGDK har ikke ansvar for paringer, kull eller valper; alt ansvar for oppdrettet ligger på oppdretter. Klubben gir kun valpeformidling til kull født i Norge og som registreres i Norsk Kennel Klub (NKK).

NGDK søker i henhold til sine vedtekter § 1-2 å bevare den klassiske typen grand danois. Kombinasjoner hvor en eller begge av foreldredyrene er av såkalt hypertypeⁱⁱ (kontinental type) vil derfor ikke gis valpeformidling.

For å kunne søke valpeformidling gjennom NGDK må oppdretter være medlem i NGDK. Når oppdretter får valpeformidling gjennom NGDK forplikter oppdretter seg også til å delta i klubbens helsearbeid, samt å oppfordre sine valpekjøpere til å delta.

Anbefalt valpepris er mellom kr 16.000,- og 18.000,- avhengig av farge og gjennomførte helsetester. En godt tegnet harlekin vil kunne ligge enda noe høyere i pris.

Alt oppdrett skal være i samsvar med NKKs til enhver tid gjeldende versjon av «Etske grunnregler for avl og oppdrett».

Generelt

Alle avlsdyr skal være rasetypiske, fysisk sunneⁱⁱⁱ og ha et godt, stabilt temperament.

Avlsdyr skal ha fylt minimum 24 måneder ved paringstidspunktet. Tisper skal ha sitt første kull før fylte fem år, dette kan utvides til seks år mot veterinærattest. Tisper skal ikke ha kull etter fylte syv år.

En tise som har hatt valper skal stå over minst en løpetid før den pares igjen, med mindre tispens løpetider kommer om lag en gang i året.

På grunn av ønske om størst mulig genetisk variasjon anbefales ikke gjentakelse av kombinasjoner (dvs. samme foreldretyr) med mindre antall valper i det første kullet tilsier det.

Generelt for paringen

Eksteriør

Avlsdyrene skal ha vært utstilt på minimum to offisielle utstillinger, og ha oppnådd minimum en «excellent» og en «very good»^{iv}.

Hverken tisen eller hannhunden skal ha blitt diskvalifisert på utstilling (fått premiegrad 0) på grunn av gemytt/temperament.

Innavlsgrad^v

Paringer med innavlsgrad høyere enn 6.25 % skal ikke foretas, dette tilsvarer NKKs faglige anbefaling.

Valper i kull med innavlsgrad høyere enn 12.5 % blir automatisk registrert med avlssperre i NKK (jfr. vedtak på NGDKs årsmøte i 2015 og 2020).

Matadoravl^{vi}

En hund som har flere avkom enn to ganger matadoravls grensen skal ikke ha flere avkom etter seg. Etter ny beregning i 2020 er matadoravls grensen for grand danois i Norge nå 14 valper.

Hunder som er over matadoravls grensen anbefales ikke videre brukt i avl. Vi anbefaler heller ikke at oppdretterne benytter hunder som er over matadoravls grensen i de andre nordiske landene (for matadoravls grenser, se de forskjellige nordiske lands RAS-dokumenter).

Helse

Merk: tilstandene under er **ikke** satt opp i en prioritert rekkefølge etter alvorlighetsgrad!

I de tilfellene hvor helseresultater ikke ligger i NKKs database DogWeb, må dokumentasjon på helsetestene sendes klubben.

Dersom den ene avlspartneren har en anmerkning på en av helsetestene, må den andre partneren testes for tilsvarende. Foreldretyr med samme anmerkning skal ikke kombineres.

Hjertetester

Hunder som har arvelig hjertesykdom skal ikke benyttes i avl. To hunder som har gitt samme hjertefeil i tidligere kull skal ikke pares med hverandre.

Minimum en av avlspartnerne skal ha fått lyttet på hjertet av en veterinær, fortrinnsvis av en veterinær som er spesialutdannet i kardiologi. Det anbefales videre at avlspartnerne har gjennomgått en full hjertesjekk med ekg og ultralyd med doppler, hos en veterinær som er spesialutdannet i kardiologi. Vi anbefaler at Norsk forening for veterinærkardiologis avlsutredning benyttes^{vii}.

Før kull nummer to skal minst ett av avlsdyrene ha gjennomgått en avlsutredning av hjertet hos en veterinær som spesialist i kardiologi.

Hofteledds dysplasi (HD) og albueleddsartrose (AD)

Det anbefales at begge avlsdyrene har kjent HD- og AD-status, men minst ett av avlsdyrene skal ha kjent HD-status, og minst en skal ha kjent AD-status. Statusen skal være offisielt avlest hos NKK, eller utenlands kennel klubb, før paringen foretas.

Dersom ett av avlsdyrene har HD med status C (svak grad), skal det andre avlsdyret være fri for HD (dvs grad A eller B).

Dersom ett av avlsdyrene har AD grad 1, skal det andre avlsdyret være fri, dvs. ha AD grad 0.

Hund med høyere grad enn HD svak grad (C) skal ikke benyttes i avl.

Hund med høyere grad enn AD svak grad (1) skal ikke benyttes i avl.

Magedreining

Hunder som har hatt magedreining skal ikke brukes i avl.

Så langt det er mulig bør oppdretter unngå å kombinere avlsdyr hvor magedreining har vært et problem hos individer i avlsdyrenes stamtavler eller hos søsken av disse.

Det anbefales at avlsdyrene har tatt gentest for risiko for magedreining. Det anbefales videre ikke å benytte hunder som har to alleler som disponerer for magedreining i samme locus^{viii}.

Øyelysning

For å få registrert valpene i NKK er det per 1. juni 2021 et krav om øyelysning av foreldredyrene.

Øyelysningen må være foretatt senest 12 måneder før paring. For norskregistrerte hunder skal øyelysningen være foretatt i Norge av en autorisert øyelyser, og øyelyseren skal registrere resultatet på ECVO-skjema i NKKs database DogWeb. Kravet har ikke tilbakevirkende kraft, dvs. frossen sæd som er tappet før kravet trer i kraft kan fortsatt benyttes.

Hunder med alvorlig, arvelig øyesykdom skal ikke benyttes i avl. NGDK følger Norges Autoriserte Øyelyseres forenings anbefalinger ved godkjenning av kull."

Øvrige sykdommer

Andre sykdommer enn de nevnt over kan selvfølgelig også ramme rasen. NGDK ønsker at oppdrettere har fokus på følgende sykdommer og følger nedenforstående krav og anbefalinger:

- OCD (osteocondrose) – Hunder som har hatt OCD skal ikke benyttes i avl. Man skal ikke pare hunder som begge har gitt avkom med OCD i tidligere kull.
- Utposning på spiserøret (spiserør dilatasjon) – Hund som har eller har hatt spiserør dilatasjon som valp skal ikke benyttes i avl.
- Demodikose – Hunder som har, har hatt eller har gitt valper med demodikose skal ikke benyttes i avl.
- Wobbler – Hunder som har eller har hatt wobbler skal ikke brukes i avl.
- Spondylose – Det kan være en fordel å røntge avlsdyr for spondylose.
- Tyroksinmangel – Dersom dette er en kjent lidelse på tisper- eller hannhundsiden anbefales det å ta en test for hypotyreose, da fortrinnsvis et fullt tyroksinpanel.

Inherited myopathy of Great Danes (IMGD) – Dette er en muskelsvinnesykdom som er meget sjelden i Norge, klubben er kun klar over ett tilfelle på en import. Dersom IMGD er en kjent lidelse på tise- eller hannhundsiden skal oppdretter ta en gentest for IMGD. Sykdommen er så pass sjelden at klubben per i dag ikke anbefaler å teste på generelt grunnlag med mindre det foreligger mistanke om at IMGD kan finnes hos individer i stamtavlen.

Farger

Hund med farge som ikke er i henhold til standarden skal ikke benyttes i avl.

Kun følgende fargekombinasjoner skal utføres:

Gult pares med gult eller tigret.

Tigret pares med tigret eller gult.

Blått pares med blått eller blåavlet sort (dvs sorte hunder som har blått bak i stamtavlen og ikke harlekin).

Sort som er blåavlet pares med blått eller blåavlet sort.

Harlekin pares med sort etter harlekin (herunder mantel). Eventuelt kan sort hund som er genetisk testet og ikke bærer blått benyttes. I henhold til NKKs regler vil valper etter kombinasjoner mellom harlekin og harlekin eller harlekin og merle ikke kunne registreres^{ix}.

Merle kan nå benyttes i avl, men merle må kun benyttes på sort etter harlekin (herunder mantel) eller sort som er genetisk testet og ikke bærer blått. I henhold til NKKs regler vil valper etter kombinasjoner mellom merle og merle eller merle og harlekin ikke kunne registreres.

Sort etter harlekin, eller sort som er genetisk testet og ikke bærer blått, kan pares med sort (herunder mantel) harlekin eller merle.

ⁱ I en rase er den genetiske variasjonen er svært viktig, går den genetiske variasjonen ned øker sannsynligheten for sykdommer i en rase.

ⁱⁱ Med hypertype/kontinental type menes hunder som etter NGDKs mening ikke er tro mot den opprinnelige typen av grand danois. Hunder av hypertype kjennetegnes ved store, kraftige hoder, store lepper og mye skinn i hodet. De har ofte dårlige bakparter med fallende kryss og manglende vinkling i kne og haser. De har lett for å være franske i forbena og er ofte lavstilte. Flere av disse trekkene vil ikke være forenlig med sunnhet. I henhold til NKKs BSI-dokument (Breed specific instructions regarding exaggerations in pedigree dogs) er nå overdrivelse i molossertype noe av det dommerne skal slå strengt ned på.

Ønsker du mer informasjon om hypertype, ta kontakt med NGDKs avlsråd på avlsrad@ngdk.no

ⁱⁱⁱ Kun friske hunder skal benyttes i avl. Har hunden en sykdom diagnostisert av en veterinær eller du mistenker at hunden kan være syk skal hunden ikke benyttes i avl. Er sykdommen av en slik art at den ikke er arvelig og ikke vil ha betydning for hverken tispene eller kullet skal dette begrunnes i søknaden.

^{iv} Årsaken til at klubben har et utstillingskrav er todelt. Det ene er at NGDK ønsker at hunder av utmerket type går videre i avlen, men det viktigste er at klubben ønsker å ha en pekepinn på hundens gemytt. Har hunden et svært dårlig gemytt bør det ikke være mulig å oppnå hverken «Very good» eller «Excelent» på en utstilling.

^v Innavsgrad eller innavskoeffisient defineres som sannsynligheten for at hunden har arvet to like alleler på samme locus pga. nedarving fra samme slektning. Eller sagt på en annen måte: innavsgraden er det samme

---

som risikoen for at avkommet skal arve to kopier som gir sykdom fra begge sider av stamtavlen. Recessive sykdommer, dvs sykdommer som trenger to kopier av et sykt allel for å bryte frem, kan gjemme seg lenge i en rase, men fremkommer når innavlsgraden går opp. Som eksempel kan nevnes at hos puddel fant undersøkelser at hunder fra kull med innavlsgrad på mindre enn 6 % levde i snitt fire år lenger enn fra kull med innavlsgrad på over 6 % (merk at den samme statistikken ikke nødvendigvis vil være tilfelle for grand danois).

^{vi} Matadoravl er definert som når en hund får mer enn 5 % av antall registrerte valper i rasen i en femårsperiode. For grand danois ønskes det ikke at en hund (hannhund eller tisper) skal ha mer enn 14 valper registrert etter seg i sin levetid.

Matadoravl henger nært sammen med innavlsgrad og matadoravl øker risikoen for at recessive alleler (dvs sykdomsfremkallende gener som trenger en kopi fra mor og en fra far for å gi sykdom) får spre seg. Som eksempler kan nevnes at hos berner sennhund dør ca. 25 % av alle hundene av en bestemt kreftform, denne kreftformen kan spores tilbake til en hannhund. Rasen dobermann har svært store problemer med DCM (dilatert cardiomyopati), dette kan spores tilbake til enkelte populære hannhunder på 1950-tallet.

^{vii} Kun veterinærer som står på listen til Norsk forening for veterinærkardiologi kan registrere resultater i NKKs database DogWeb, benyttes andre veterinærer må resultater fra undersøkelsen sendes NGDK.

^{viii} Dersom man benytter hunder som har ett risikoallel for magedreining i et locus så vil det være en 50 % sannsynlighet for at hunden gir videre risikoallelet, men også 50 % sannsynlighet for at den gir videre et allel som ikke settes i forbindelse med magedreining. Dersom man benytter en hund som har to risikoalleler for magedreining i samme locus, er hunden nødt til å gi videre risikoallelet for magedreining til sine avkom og alle valpene i kullet vil dermed havne i gruppen som har forhøyet risiko for magedreining.

^{ix} Paringer mellom to hunder med genotype Mm (harlekin og merle) er ikke tillatt pga forhøyet sykdomsrisiko hos valpene (se NKKs «Etiske grunnregler for avl og oppdrett»).